

ויזרע יצחק

פרשת "מקץ"

הפטרה: "רני ושמחי"
("כה אמר", "מחר חודש")
ל' כסלו תשס"ט

יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק"

ב"ש	חיפה	ת"א	י"ם	
16:24	16:11	16:23	16:07	כניסת שבת
17:20	17:17	17:20	17:24	צאת שבת
17:57	17:54	17:57	18:01	רבנו תם

הגיגים מפרשת השבוע

"ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפות המראה" (בראשית מא' ד)

על הפסוק "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם ושיתהו על ארץ מצרים" (בראשית מא' לג) נזעקים כל המפרשים בטענה על יוסף, מי שמו יועץ לפרעה, בסך הכל קראוהו לפתור חלומות ולא למצא לעצמו "סידור עבודה". הרמב"ן סובר שהפתרון מובנה בתוך החלום ולכן חייב היה יוסף לאומרו כחלק מפתרון החלום. כי על מנת להודיע שתהיינה שבע שנים של שבע ואחריהן שבע שנים של רעב לא היה צריך להוסיף: "ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפות המראה והבריאות" ופסוק זה מהווה סימן שיאכלו שני הרעב את שנות השבע, ומזה למד יוסף לאמר לפרעה "ויקבצו את כל אוכל השנים הטובות והיה האוכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב", כי ראה שהפרות והשבילים הטובות תבואנה אל קרב הרעות. וזו איננה עצה, וכי הליועץ למלך נתנוהו?, אלא זהו חלק מפתרון החלום לכן אמרו.

"ויפתו יוסף את כל אשר בהם וישבר למצרים" (בראשית מא' וז)

מדוע פתח יוסף את כל האוצרות בבת אחת ולא הסתפק בפתחת חלק מהם לפי הצורך? הטעם לכך הוא כדי כשיראו אנשי העיר כל השפע הקיים וכך תקטן תחושת הרעב ולא ירעבו, כי הרעבון יכנס בלב אדם כשיראה שיש מחסור, וכשיראו את כל אוצרות הנפתחות יתקרר חום הרעב בלבם בבחינת "ראתה עין, שבעה נפש". (אור החיים)

"ויוסף אמר לאשר על ביתו, קום רדוף אוזרי האנשים והשגתם ואמרת אליהם, למה שילמותם רעה תזות טובה" (בראשית מ"ד)

יוסף אינו מצווה "לאשר על ביתו" לשאול את האחים שאלה עניינית ומפורשת: "מדוע גנבתם את גביעיי? אלא הוא דורש ממנו לשאול את אחיו: "למה שילמתם רעה תחת טובה"? למדים אנו מכאן, כי עוון של כפיות הטובה גדול מהעוון של גניבה.

"אבל אנשים אנוזו על אוזו אשר ראינו צרת נפשו בהתזוננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת" (בראשית מ"ב כא)

האחים רואים שכולם יחד נאסרים בבית הסוהר, וכדרך כל יהודי, הם מנסים לחשוב בדעתם בשל מה באה להם הרעה הזאת, והמסקנה שהם מגיעים אליה היא ש"אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו", ז"א שכל חטאם היה שלא התייחסו לתחנוני יוסף ולא ריחמו עליו, מדוע אין הם תולים זאת בעצם המכירה של אחיהם? אומר "אור החיים" הקדוש, שבאמת, בתחילה חשבו לתלות הדבר במכירת יוסף אך היות וראובן היה איתם במאסר, וראובן לא היה איתם בשעת המכירה, והרי לא יתכן שיענש על חטא לא לו, הגיעו למסקנה ש"אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו", ובדבר זה היה ראובן שוה עמם שהוא אמר "השליכו אותו אל הבור".

"ויקרעו שילמותם" (בראשית מ"ב יב)

אף בנימין בכלל, ולפי שהיו חושדים אותו והיה זכאי ולקח עטרה על זה, שיצא ממנו מרדכי שקרע בגדיו על ישראל שנאמר "ויקרע מרדכי את בגדיו". אבל הם היו ראויים לזה שבסבתם קרע אביהם את בגדיו שנאמר "ויקרע יעקב שמלותיו" (בראשית לז), והנה הענין מדה כנגד מדה הן לעונש הן לשכר. ומה שקרעו אחי יוסף שמלותם הכל היה על ידי מנשה, שהרי מה שכתוב "ויצו את אשר על ביתו" מנשה היה, ולפי שהוא עשה כל הענין הזה והיה שליח לרדוף אחריהם ולהתעולל עליהם בגביע והיה סבה שקרעו שמלותם לכך נקרעה נחלתו חציה בארץ כנען וחציה בעבר הירדן.

(רבנו בחיי)

לקבלת העלון ישירות לתיבת הדואר האלקטרוני שלך, נא שלח מייל לכתובת זו : yosbh1@gmail.com

העלון מוקדש

לע"נ: יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל יצחק בנימין בר שורין ז"ל חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.
לרפואת: הרה"ג מרדכי צמח אליהו בן מזל טוב שליט"א

חג החנוכה

"אין עיר בית הסוהר ראה את כל מאומה בידו ... ואשר הוא עושה ה' מצליח" (בראשית ל"ט כג)
על נס חנוכה מסופר שלא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ושהיתה בו כמות שמן שמספיקה ליום אחד בלבד, אלא שנעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. וידועה שאלת ה"בית יוסף" שאם בפך היה שמן ליום אחד, נמצא שהנס היה לשבעה ימים בלבד, אם כן מדוע קבעו את חג החנוכה לשמונה ימים?
אחד התירוצים הוא ("טורי זהב"): שידוע הדבר, שכדי שתתקיים הברכה, צריך שיהיה לה על מה לחול, כי אין הברכה שורה אלא בדבר המצוי והקיים, ולכן, אילו היה נשרף כל השמן בלילה הראשון, לא היתה כלל מציאות של נס בשאר הימים, נמצא שגם ביום הראשון, בזה שנשאר מעט שמן בפך זהו נס. ה"חתם סופר" מאיר, שבפיוט המפורסם לחנוכה "מעוז צור ישועתי" אנו מוצאים הסכמה עם תירוץ ה"טורי זהב". שם נאמר: "ומנותר קנקנים נעשה נס לשובנים, בני בינה ימי שמונה קבעו". כלומר: משום מה קבעו "בני הבינה"-חכמי ישראל, שמונה ימים תמימים של חנוכה? מפני שהנס בא "מנותר קנקנים", מזה שבלילה הראשון לא דלק השמן עד תומו, נמצא שהנס היה מיד בנר הראשון. וזה מה שהפתיע את שר בית הסוהר בפרשתינו, שבניגוד גמור לכלל זה: "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו", אף על פי שלא ראו ביד יוסף כלום, בכל זאת ראו שהברכה שורה אצלו, שכתוב: "ואשר הוא עושה ה' מצליח", ברכת ה' היא תעשיר- יש מאין.

"לשנה אזורת קבעום ועשאוים יום טוב בהלל והודאה" (שבת כא:)

מפני מה רק לשנה האחרת ולא באותה שנה עצמה?

בשם הרב קוק אומרים, כי את היום טוב חגגו "לשנה אחרת" ולא באותה שנה עצמה, משום שכל פעם כשמתרחש נס פתאום, צריך להמתין זמן מסוים ולראות מה יהיה המשכו והתפתחותו של הנס ומה יצמח ממנו, שכן בתולדות ישראל כבר אירע לא פעם, שלאחר השמחה הפתאומית, ששמחו בשעה שהיו בטוחים בנס שהתרחש ובישועה שבאה, צצה ועלתה האכזבה המעציבה, וראו עד מהרה כי השמחה היתה שמחת שוא ובאה בטרם עת.

"הפוז זעבר ואזוזו זמלטנו" (תהלים קכ"ד)

לשאלה מהו מספר הנרות שמדליקים בחנוכה? ענה ר' יהונתן איבשיץ בחכמה בהיותו עדיין ילד: "הפח נשבר ואנחנו נמלטנו". לתמיהת השואל הסביר: "פח" בגימטריא שמונים ושמונה, אבל הוא נשבר (לשנים) אם כן הרי ארבעים וארבע, זוהי כמות הנרות שמדליקין בחנוכה, ל"ו נרות, ועוד ח' שמשים הרי ארבעים וארבע.

"בית ש"מאי אומרים פוזזת והולך... ובית היכל אומרים מוסיף והולך" (שבת כא:)

לפי בית שמאי "פוזזת והולך"- אדם הרוצה לתקן את מעשיו, צריך ראשית כל למעט את הרע, בבחינת "סור מרע", ורק אח"כ להרבות במעשים טובים בבחינת "ועשה טוב". ואילו בית הלל סוברים, "מוסיף והולך"- שיוסיף בתורה ובמצוות ועל ידי זה יגיע גם ל"סור מרע". נמנו וגמרו שהלכה כבית הלל ש"מוסיף והולך", שאם ימתין עד שיתקן את הרע, יכלו הימים והם לא יכלו, שאם כל עבודתו תהיה במעשה טוב ממילא יסור ממנו הרע לגמרי. (היהודי הקדוש)

מדוע חוגגים חנוכה בהלל ובהוראה בלבד, ופורים במשתה ושמחה?

משום שבחנוכה, היונים שאפו בעיקר להעביר מן העולם את תורת ישראל, להשמידנו השמדה רוחנית, כנגד זה בפורים, המן ביקש להרוג ולאבד את הגוף. לכן חוגגים את חנוכה ברוחניות, ואת פורים בגשמיות. (חנוכה יוסף)

הלכות שבת ראש זרע וזנוכה (מהרב הגאון מרדכי אליהו שליט"א)

שבת, ראש חדש וחנוכה מתפללין כשאר שבתות, ואומרים "יעלה ויבוא" בעבודתה, ו"על הנסים" בהודאה, וגומרין את ה"הלל", אומרים "קדיש תתקבל", "אתה הראית" ו"ברוך שמי" ומוציאין ג' ספרי תורה. קורין בספר ראשון ששה עולים בפירשת השבוע ואין אומרים קדיש, ואם עלו יותר מששה עולים, האחרון אומר קדיש והשביעי קורא בספר שני בפירשת ראש חדש מ"וביום השבת", ואומרים חצי קדיש, והמפטיר קורא בספר שלישי בתפלת הנשיאים מענין היום ואומרים חצי קדיש. מפטירין "רני ושמחי", ואומרים פסוק ראשון ופסוק אחרון של הפירשת ראש חדש "כה אמר ה' השמים פסאי". ואם יחול ראש חדש טבת גם ביום ראשון יוסיפו פסוק ראשון ואחרון מהפירשת "מחר חדש". גומרין תפלתם כשאר שבתות.

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותינו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון : 052-3268315

הארות והערות ניתן להפנות לבן חמו יוסף 052-3268315 yosbh1@gmail.com

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

שירת בקשות נוסח מרוקו ערב שבת - 20:15 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו מוצ"ש - 20:30 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב